

DVADESET I SEDMA GLAVA

I eto che stigam do poslednija si raboten den kato sestra – 29-ti maj 2003 g. Dnes e točno 29-ti syshto, samo che juni. Veche me ponamyrzjava da pisha. Ako znaeh kolko dylga shte stane тази книга, njamashe da ja zapochvam. SHeguvam se, razbira se. Pisaneto j e istinsko udovolstvie. Dnes e nedelja. Vremeto obache malko se razvali, maj shte vali. Obicham dyzhda. Neka da vali, njamam nishto naprotiv – nito shte hodja na rabota, ta da mislja za chadyr (vse se chupjat, kupish nov – i toj reche hryc oshte na vtoroto otvarjane), nito shte izdavam тази книга, ta da se chudja otkyde da vzemam pari nazaem. Spokojno mi e na dushata.

Dnes kazah na myzha si, che ne mi se razpravja s izdavane na knigata:

– Vizh ja kakva stana goljama. Misleh 100-tina stranichki, hajde hop, pyk to minaha 250 i oshte ne e svyrshila (stranice gi smjatam kaktó pri prevodite, 1 800 znaka e edna stranica). Pyk ne sym kazala koj znae kakvo. Ako se otvorja na spomeni, oho-o! Kato njamashe spirt, znaesh li kakvi komichni scenki stavaha? S pljunka li shte gi mazhem, predi da gi ubodem, vikashe koja beshe, abe shte izmislja njakoe ime, ja kolko gi naizmisljah dosega, pyk drugata, da, be, glej sega, otivam pri bolnija, pljuja mu na rykata, pu-pu, razmazvam s pryst i boda. SHTuri izpylnenija bjaha! Oh, tija kolezhki! Hem me jad na tjah, hem mi e mychno, che njama veche da bydem zaedno. Obache reshih, che njama da izdavam “Hronikata”.

– I zashto ja pishesh togava?

– Kak zashto? Za da mi olekne.

– Na tebe mozhe da ti olekva, ama na men veche mnogo mi dotezha.

– Na tebe pyk kakvo ti e?

– Ami ne znam, nerven sym, njamam sili, neshto ne mi e dobre naposledyk.

– Oh, izvinjavaj, ponjakoga vyobshte ne te zabeljazvam. Ti sigurno go izzhivjavash poveche i ot men. Nedej taka, nali kazvashe, che nishto strashno ne se e sluchilo?

– Taka e, no se chuvstvam mnogo otpadnal.

– Ej, da ne bi da ti smucha energiite, zatova da e? SHToto az točno obratnoto – imam sili, dobre mi e i pisha ne, ami napravo se kefja.

– Kak taka se kefish? Tova e ogromen trud! CHudja ti se kak izdyrzhash. I ako njama da go izdavash, trudyt ti stava napyлно bezsmislen.

– Ne e bezsmislen, shte publikuvam knigata on-lajn.

– Malko hora se rovjat iz bylgarski sajtove.

– Otdе znaesh? Pyk i ne me interesuva. Az da si ja publikuvam on-lajn, da mi se mahne ot glavata. Otkyde shte tyrsja pari, kyde shte hodja po pechatnici, posle da ja raznasjam po knizharnicite, da si tyrsja parite ot prodazhbite, da se jadosvam, che ne se prodava, da ne moga da si vurna dylga, o-o-o, ne e za men тази работа.

– No kato ja publikuvash on-lajn, njakoj mozhe da ti ja otrkadne i da ja izdade ot svoe ime.

– Stiga, be! Koj shte posmee da si slozhi imeto na takava kniga? – i dvamata se razsmjahme.

Taka. Malko finalni sceni i da svyrshvam.

Na 29-ti maj bjah na работа ot 7:00 do objad. Sutrinta noseh banichki:

– Da vi se pohvalja! Sinyt mi dnes zaminava za Amerika na studentska brigada.

– Bravo! Da ti e zhiv i zdrav – kazaha kolezhkite, po-tochno edna kaza edno, druga – drugo i vsichki se presegnaha da si vzemat ot skromnata pocherpka.

Samo starshata otkaza:

– Ne, blagodarja, ne sym gladna.

Tja inache vinagi e gladna, zatova si pomislih, maj ima neshto, maj neshto se syrdi.

Oshte kato vlizah, mi napravi vpechatlenie, che sa slozheni novi koshcheta za bokluk i nad tjah cherveni lepenki s njakakyv kod. Neshto sa gi jurnali, ama vinagi zapochvat ot bokluka. Starshata beshe mnogo seriozna тази сутрин. Dyrzheshe njakakva nova kancelarska kniga s korici. Okaza se, che bili novi instrukcii po ohrana na truda. Kaza na vsichki ni da se razpishem, makar che se bjahme razpisvali za тази година v starata kniga po ohrana na truda.

Kolezhkite izpylnitelno se izrediha i si slozhiha podpisite, a az rekoh:

– Mozhe li pyrvo da procheta instrukciite? Na men nikoj ne mi e chel instrukcii.

– Mnogo dobre gi znaesh – sopna se starshata. – Rykavici, ochila. Za работа s kryv.

– Ochila li? Kakvi ochila?

– Sega shte vi razdam po edni predpazni ochila. S tjah shte vkljuchvate i izkljuchvate bolnite. – I ni razdade plastmasovi ochila. Dotogava samo edna ot mladite sestrichki polzvashe takiva v zhyltata zala – beshe si gi kupila sama.

Starshata mi ostavi knjigata da procheta instrukciite v neja. Sled kato vkljuchihme bolnite, im hvyrlih edno oko i vednaga otidoh pri neja:

– Ne moga da se podpisha. Tova ne sa instrukcii.

– Kak da ne sa?

– Ami taka, ne sa. Ti chete li gi da vidish?

Mylchi.

– Tova sa samo instrukcii kak se davat instrukcii. Te sa za tebe, starsha. Az si iskam instrukciite.

JAdosa se vidimo, drypna knjigata ot rycete mi:

– Dobre, ne se podpisvaj! – i se seti za drugo: – Zdravnata ti knizhka ne e zaverjavana ot dve godini!

– Ami che tja nali stoi pri tebe? Ne si mi ja davala, ne sym ja zaverjavala.

– Eto ti ja. Vednaga slez v rentgena. Ottam – na kozhen. Posle zakljuchenie ot internist.

V rentgena mi udariha pechat, bez dori da me vpishat v zhurnala si. Pred kozhnija se provede slednija dialog:

– Imate li njakakvi obrivi?

– Da vi kazha, imam gybichki po noktite na rycete, eto na.

Bez da pogledne kym men, kozhniyat pishe v zhurnala imeto mi i sreshtu nego – sanus (lat. zdrav, v myzhki rod, v zhenski e sana). Bie mi pechata, blagodarja i se vryshtam v otdelenieto. D-r Vezhdov se noseshe plavno iz koridora s cigara v ryka. Pomolih go za podpis kato internist, a toj, sjakash ne me e chul, popita:

– Bojanova, ti si bila dyshterja na Savov, ma?

– Ne, Savov ne mi e bashta, no sa prijateli s bashta mi, zashto?

– A-a, az razbrah, che si na Savov. Az Savov mnogo dobre go poznavam.

Podnesoh mu knizhkata i himikalka da se podpishe. Vljazohme v manipulacionnata, toj iztryska pepelta v mivkata, bez dori da pusne vodata i mi podpisa, bez da me pita izobshto dali imam oplakvanija.

Vrychih knizhkata na starshata i se vyrnah v zalata. Telefonyt zvyvna, vdignah go:

– Hemodializa, Bojanova.

– Bojanova, ela za malko, che mi trjabvash! – kaza s razdrznen glas shefyt.

– Ne moga, doc. Fonev!

– Abe ti chuvash li, kato ti kazvam, ela vednaga v kabineta mi!

Vnimatelno zatvorih.

– Shefyt me vikashe – kazah na Genkata do men. – Ama ima da chaka. Zatvorih mu telefona.

– Hajde, be! Bez majtap?

– Da, be!

V sledvashtata minuta shefyt se pojavi na vratata na zalata:

– Bojanova, izlez v koridora!

Ot koridora vljazohme v manipulacionnata. Dicheva neshto shetashe – tozi mesec tja beshe stacionarna.

– Daj da sednem tuka – kaza shefyt s izmamno blag glas.

Sednahme na bjuroto edin sreshtu drug. Tova beshe negoljamo dyrveno bjuro, bojadisano s bjala blazhna boja. Mozhehme da se pregyrnem, ako protegnehme ryce, no az si bjah svila moite, a toj si beshe oblegnal samo laktite. Dyrzheshe signala mi “Opasnost ot zarazjavane”.

– Iskam da te pitam neshto za taja rabota.

– Dobre, pitajte me, no pyrvo mi kazhete, cheli li ste otgovora mi do glavnija.

– Kakyv otgovor?

– Ami toj me nakara da mu dam pismeni objasnenija vyv vryzka s taja rabota.

– Ne sym go chel.

Ottogava mina mesec vreme, no vse si mislja, che nashijat zavezhdasht oshte ne e chel otgovora mi. Njama i da go prochete. Edva li izobshto njakoj go e chel. Glavnijat verojatno go e skrill njakyde. Inache kak shtjaha da minat proverkite, bez da otkrijat nishto neredno? V otgovora mi argumentirano bjaha iztyknati dve obstojatelstva, neizdyrzhani dori bylgarska proverka. Ednoto beshe rutinnoto prilozhenie na nedopustima ot medicinska gledna tochka praktika – dializirane na zarazeni i nezarazeni bolni na edni i syshti aparati. Ne incidentno, a imenno rutinno! A drugoto – lipsa na podhodjashto pomeshtenie za dezinfekcija na kofite, koito izpolzvahme, a te bjaha dva vida, 20-litrovi za izhvyrljane na sistemite pri izkljuchvane i 5-litrovi s kapak i dupchica na nego – za izlivane na promivnata technost ot liniite pri vkljuchvane. I dvata vida kofi redovno se zacapvaha s kryv i posle se smesvaha v edno tjasno, tymno i muhljasalo pomeshtenie, kydeto mivkata redovno beshe zapushena, ponezhe sanitarkite plakneha v neja parcalite, s koito mieha poda. Na syshtata mivka se mieha i hirurgicheski instrumenti, izpolzvani pri postavjane na sydov katetyr i posle v edni plastmasovi legenчета se kisneha odstrani na mivkata. Imashe dva rafta, no za koe ponapred – desetina golemi kofi, dvajsetina malki, tubi s dezinfektanti, nakysani parcali za byrsane na aparatite. Sanitarkite topjaha parcalite v legenчето s

nakisnati instrumenti, izstisvaha gi i gi raznasjaha po aparatite, malko predi izkljuchvane. V tova pomeshtenie prosto njamashe fizicheska vyzmozhnost da se pravi dezinfekcija na tolkova mnogo posobija za rabota, njakoi ot koito dosta edri na razmeri. Na 29-ti maj, malko predi razgovora s shefa, za kojto zapochnah da razkazvam i sled malko pak shte go prodylzha, nadniknah v tova pomeshtenie s razmeri ima njama 2 na 3 metra i vidjah, che malkite kofichki sa naredeni edna do druga po dvata rafta i po zemjata, napylneni do polovinata s njakakyv dezinfekcionen raztvor. Povikah ednata sanitarka:

– Ela malko tuk.

– Kazhi, sestra.

– Taka li se pravi dezinfekcija na kofichki?

– Starshata taka kaza.

– Tochno taka li vi kaza, da gi pylnite do polovinata? Ami nali celite trjabva da se dezinfekcirat v raztvor, i kapacite, i vsichko? Naj-opasni sa kapacite, a te sa na suho, vizh gi! Kofichkite trjabva da bydat natopeni celite v njakakyv dylbok syd.

– Ami che kyde go toja syd? Da ni napravjat edna goljama vana, pylna s dezinfekcionen raztvor, togava shte gi kisnem celite. Mi to njama i mjasto nikakvo, glej k'va tesnotija e.

– Znam, az pisah na glavnija, belkim napravjat remont njakakyv, preustrojstvo. Az ti kazvam kak trjabva da byde, da znaesh, shtoto v edin centyr kato nashija, samo che v Amerika, otkrili, che vsichko drugo bilo nared, samo kofichkite ne bili dobre dezinfekcirani, zatova se raznasjal hepatit. Az i tova pisah na glavnija. Ti sega mozhesh li da kazhesh koja kofichka ot koj bolen si ja vzela?

– Ama sestra, nie k'vo sme vinovni?

– Ne ste vinovni, ama ako mine proverka, mozhe tochno vas da izkarat vinovni za vsichko. Nali znaesh, kato ima sykrashtenija, otkyde pochvat pyrvo?

Sega pak da vyrna scenata s shefa na bjuroto i az sreshtu nego.

– Trjabva da prochetete otgovora mi do glavnija i togava da govorim.

Toj se jadosa:

– SHTe go procheta. Daj sega tuka da mi otgovorish na edin-dva vyprosa.

– Da?

– Pyrvo, da znaesh, che golemi gluposti si pisala, taka da znaesh!

– Po-konkretno?

– Koga sym se opravdaval s lipsa na finansovi sredstva?

– Ami mnogo pyti ste se oplakvali, che njama pari, vse njama pari!
– Gluposti! Ne sym se oplakval!
– Dobre, priznavam, ne moga da go dokazha direktno. Zashto obache bolnite si nosjat charshafite, levkoplasta, ampulite ...

– JA da mlykvash! K'vo si mislish ti, ma, da ne si mislish, che si naj-kadyrnata sestra v tova otdelenie? Ti si naj-nekadyrnata sestra, taka da znaesh! Po-nekadyrna si dazhe ot Dicheva! – Dicheva pogledna namryshsteno ostrani, no nishto ne kaza.

– Segal se setihte, che sym nekadyrna? 16 godini ne se setihte, a? I prez januari ne se setihte, a shtjah da ubija chovek! Tova sa personalni napadki! Govorete po syshtestvo!

– SHTe ti dam edno syshtestvo!

– Stiga s tija obidi!

– Tebe vse sa te obidili!

– Zashto, ne mozhe li da imam dostojnstvo i az?

– Po-natatyk – zaglushaval sym bil glasove na podchineni, koito kazvat neprijatni istini! Kakvi istini, be, pylni gluposti! I onja pyt k'vo se beshe zajala s d-r Skorcheva, na zhenata ne j izdyrzhaha nervite, znaesh li kak reva posle!

– JA po-poleka! Signalyt mi beshe za hepatita! Za hepatit S beshe! Bij samara, da se seshta magareto. Oplakvah se ot Skorcheva, za da vi kazha za Nikifor!

– A, izplju kamycheto! Znachi zaradi nego, nali?

– Ne zaradi nego, a zaradi prestypnoto mu povedenie!

– Lyzhi! Samo lyzhi razpravjash! I tija lesni pechalbi! Stavaj, ela pak ottatyk.

– Samo da ne me ovikvate pred bolnite?

– Njama, ela.

Sprjahme pred vratata na zalata. SHefyt vikna kym Genkata:

– Geni, ti da si vzemala njakakvi pari na ryka? – pak beshe ehiden, kaktto obiknoveno.

– Ne sym, doc. Fonev! – pokorno otgovori Genito i go pogledna nevinno kato detence pred tati.

– Njama i da vzemesh – dobavih tiho az i vidjah kak liceto j vnezapno smeni izrazhenieto si ot otkrito i druzheljubno kym obideno i ozlobeno.

SHefyt me ostavi za malko i si zamina. Malinka kaza:

– Njama da ni platjat nishto, to se razbra – i me pogledna obvinjavashto.

– Syzhaljavam, no maj naistina taka shte stane – kazah az.

– A, nishto, nishto, ne ni e za pyrvi pyt da ni prekarvat.

V zalata, tochno sreshtu bjuroto, lezhaha dvama belgijci – myzh i zhena. CHetjaha si, spokojni bjaha, nishto ne iskaha. Obsluzhvashe gi Katito. Tja beshe opredelena za tjah, vypreki che pari ne j se polagaha, drugite sestri ne trjabvashe da gi pipat. Otljavo na belgieca lezheshe nasha bolna, mlada zhena. Kym 10:00 ch. tja poluchi silni krampi, zapochna da se izviva v legloto i sled malko revna s glas ot bolkite. Otgore na vsichko spontanno povyrna dvukratno i izcapa legloto i poda. Edna sanitarka mina s parcala i poobyrsa. Bolnata prodylzhi da reve i vie. Belgiecyt stana leko nespokoen – do nego placheshe i povrystashe zhena, makar i nepoznata, vse pak drugar po sydba. SHefyt beshe v koridora, stoeshe pred kafjavata zala s trima belgijci vytre. Viknah go da vidi bolnata. Toj kaza, che vsichko mu e jasno. Trygnah po koridora da tyrsja majka j na bolnata, da ja obyrshe. V syshtija moment gledam Forito – idva otvyn s chasha kafe ot kafe-mashinata na pyrviya etazh, a shefyt, kato go vidja i kato se razfucha:

– Kyde hodish, be, nekadyrnik s nekadyrnik! ZHENata se skysa da povryshyta i ima krampi, ta ne se trae! Da si gledash rabotata, ej, che!!! – i vdigna krak da go srita.

Forito se svi uplashen, metna neizpitoto kafe v koshe po pytja i vletja v zalata. Pochna neshto da byrnika po aparata, no bolnata samo oshte po-silno se razpishytja i nakraja ja izkljuchihme – cjal chas predi kraja na vremeto j. Zalata pak se pouspokoi.

SHefyt se pokaza na vratata i pak me povika. Otvede me po-natatyk v koridora, blizo do kabineta si, no ne vljazohme vytre.

– Iskam da mi kazhesh na koj si go davala tuj da go chetat.

– Njama znachenie.

– Az znam, che si go davala na Stanchev i...

– Ne sym! – vmetnah az

– ... i na Pisalev. Te mi kazaha. Stanchev e govoril s tebe.

Dojadja me na Stanchev i Pisalev. Za kakvo sa peli v duet pred shefa? Detska gradina! Molja drugarko, tova drugarche ni uchi na loshi raboti! Vse oshte izpolzvam dumata drugarka za uchitelka. Po moe vreme uchitelite bjaha drugari i drugarki, kaktto sega sa gospoda i gospozhi. Kaktto i da e. To i nie s myzha mi se dyrzhim za rychichka kato deca ot detskata gradina, no ako bjahme na njastoto na tija dvamata, njamashe gyk da kazhem koj kakvo ni e kazal ili chel. SHTjahme naj-verojatno da podkrepim vlezlija v neraven boj. A te!

– Kakvo iskate sega?

– Da mi kazhesh na koj oshte si go davala!
– Njama!
– Davala si go, nali?
– Hajde, stiga veche! Omryzna mi!
– I na men mi omryzna! Do gusha mi dojde! SHTe te uvolnja, taka da znaesh, okoto mi njama da migne!

– I moeto njama!
– Abe ti mnogo ustata si stanala!
– I taka da e, k’vo ste se hvanali s mene? Gledajte si rabotata!
– SHTe te uvolnja, chuvash li!
– Dobre de, razbrah! Togava shte si pogovorim na edno drugo mjasto.

– Kakvo drugo mjasto?
– V syda, razbira se!
– Ti si hodi v syda, kato ti se hodi, az njamam rabota v nikakyv syd!
– SHTe vidim.

I pak se razdelihme, samo za da se sreshtnem za sledvashtija rund sled 10-tina minuti.

SHefyt se obadi ot kabineta si, pak az vdignah slushalkata:

– Hemodializa, Bojanova.

– Uvolnena si!

– Neshto novo?

– Izlez v koridora da ti kazha.

Predi da izljaza, kazah na Katito i Genito:

– SHefyt toku-shto me uvolni! Sigurno me vika da mi vrychi zapovedta. SHTe si zaminavam, to se vidja.

Izljazoh v koridora i presreshtnah shefa, kojto se provikna otdalech:

– A, ma Bojanova, ti i do MVR-to si pisala, ma? – doblizihme se.

– Da, pisah, zashto?

– SHToto mi se obadiha ej-sega da me pitat, zatova.

– I vie im kazahte, che vsichko e nared, nali?

– Taka im kazah, ja, che kak inache?

Predstavih si kak go e казал – “naj-otgovorno vi zajavjavam” i t.n. A mozhe da e казал i neshto obidno po moj adres – nekadyrna sestra (nali tova uspjia da izmisli v bezsilieto si), vyobrazjava si, neshto ne e nared zhenata, shte ja uvolnjavame – takiva neshta.

– Maj naistina shte se sreshtnem v syda. Davajte mi zapovedta za uvolnenie i da svyrshvame.

– Kakva zapoved iskash, be?

– Ami nali sym uvolnena, be?
– Uvolnena si, da! Vednaga si zaminavaj!
– Njamam pismena zapoved. Kato ja polucha, vednaga si trygvam, doc. Fonev!

– Trygvaj si, trygvaj si, shte ja imash!
– Ne e takyv redyt, syzhaljavam. Pyrvo zapovedta, posle zaminavaneto.

I si vljazoh v zalata, che ot razpravii vse navyn stojah tozi den. Imaha pravo kolezhkite da se syrdjat.

V sledvashtija mig na vratata se pokaza kolezhkata ot kafjavata zala, pensionirana sestra, kojato raboteshe pri profesora i se oplakvashe, che za 100 lv. na mesec mu e i sestra, i sekretarka, i sanitarka. Tja se obryna kym men:

– Ani, mozhesh li da me smenish malko ottatyk, che da si izpija hapcheto za kryvno. Za pet minutki.

– Hubavo.

I vljazoh v kafjavata. Vytre imashe trima vyzrastni belgijci, edna zheni i dvama myzhe. Myzhete spjaha. Samo zhenata beshe budna. Techeshe j banka s efortil, ne vjarvam da si go e nosela ot Belgija, ot nashite zapasi beshe naj-verojatno. Tja se zavyrtya v legloto si i na liceto j se izpisa stradalchesko izrazhenie. Priblizhjih se i razmenihme njakolko dumi na anglijski. Tja go govoreshe svobodno. Pyrvo az kazah, bez da sym sigurna, che shte me razbere:

– Moga li da vi pomogna?

Tja vednaga otvyrna:

– Da, tazi vyzglavnica e mnogo tezhka.

Ne znam zashto, no imashe vyzglavnica vyrhu krakata j.

Mahnah vyzglavnicata, poglednah kapkata, beshe bavna i v bankata imashe dostatychno kolichestvo raztvor. Hvyrljih byrz pogled vyrhu tjaloto na bolnata – beshe drebno i deformirano. Takiva tela imat dylgogodishnite bolni na dializa. Predlozhjih da j izmerja kryvnoto i tja kaza:

– Da, molja.

Izmerih go. Beshe normalno.

– 120 na 80 – kazah. – Kryvnoto vi beshe li mnogo nisko predi tova?

– Ne mnogo, no beshe nisko, da – kaza bolnata i mi blagodari.

Kolezhkata se vyrna i az si izljazoh. Bjah poglednala dokumentacijata im, ako trite hvyrchashti lista na bjuroto vyobshte mozheha da se narekat dokumentacija. Belgijcite imaha dializni listi, nashi formuljari,

razgrafeni po chasove, v koito se vpisvat kryvnoto naljagane, heparinyt, kilogramite i dr. tekushti dannii po vreme na procedurata, no v tjah lipsvaha dvata registracionni nomera naj-otgore. Vljavo – porednijat nomer na dializen bolen, vljazyl v otdelenieto, kojto se vzema pri oshte provezhdane na pyrvata dializa (ne stava duma za postypil v stacionara, tam ima drugi dokumenti). Vdjasno – porednata dializa za otdelenieto ot nachaloto na godinata.

Vyrnah se v goljamata zala, znachi, i sled minutki shefyt se pojavi na vratata i zapochna da vika pred bolnite:

– Bojanova, zashto si hodila pri belgijcite? Njamash rabota pri tjah!

– Povika me Dobrinova, da ja smenja za malko.

– Ti chuvash li, kato ti govorja ili ne chuvash! Njamash rabota pri belgijcite!

– Dobre, de, njamam poveche rabota pri tjah.

– I mu misli, ej, ako si im govorila njakakvi gluposti!

– Molja vi se!

– Povtarjam ti! Da ne pripravash do nikakvi belgijci, chu li?

– CHuh, da ne pripravam, hubavo.

Tozi den nashite bolni chetjaha i komentiraha edin krajno interesen za tjah material, publikuvan v njakolko centralni vestnika, kato naprimer “24 chasa” i “Sega”. Zaglavieto vyv v. “Sega” beshe: “Bylgari hodjat v Pakistan za transplantacii na cherno”.

– SHTe hodjat, ami, kato ne pravjat v Bylgarija! – podvikna njakoj.

Vestnikyt obikoli leglata. Razbira se, i nie, sestrite, go chetohme.

Pacient poluchil tezhki uslozhnenija sled nelegalna operacija za prisazhdane na bybrek v Pakistan, zapochvashe statijata. Njamal bil nikakva medicinska dokumentacija, dori ne mozhel da udostoveri, che naistina mu e prisaden bybrek. Tova bil veche vtorigat takyv sluchaj za тази година, po dumite na nacionalnijat konsultant po transplantologija i shef na klinikata po urologija na Aleksandrovska bolnica, prof. Petyr Panchev. “Osven risk ot neuspeshna operacija i tezhki infekcii ima opasnost pri transplantacijata tezi hora da se zarazjat s parazitni infekcii, kakvito nikoj ne e vizhdal i lekuval v Bylgarija, zashtoto te sa harakterni samo za rajona na strani kato Indija i Pakistan. Tova krie risk za cjaloto obshtestveno zdraveopazvane u nas.”

– Ima li izobshto zdraveopazvane u nas, se pita v zadachkata? – gorchivo komentira edin drug bolen.

“Dosega obache njamalo sluchaj na ekzotichni infekcii. CHast ot transplantirani obache se zarazjavali s hepatit V i S.”

– Opala! – obadih se i az i poshushnah na kolezhkite: – Tova ako pyk ne e eho ot moja signal, zdrave mu kazhi. Pravjat se, che nishto ne sa poluchili, ama zashto li taka izvednyzh se zagrizhiha, che nashite se zarazjavali v chuzhbina?

Edno momichence na 16 godini ot nashite bolni skoro beshe zaminalo imenno za Pakistan – uz na razhodka. Za transplantacija, razbira se! Taka se radvashe deteto, a i vsichki okolo nego – i bolnite, i personalyt, che sa uspeli da syberat pari i naj-setne zaminavat!

“Okolo 700 dushi chakat za transplantacija na bybrek u nas – zavrshvashe statijata. Tazi godina sa napraveni 13 transplantacii. 29 transplantacii sa napraveni prez 2002 g”

Bolnite na dializa v stranata sa kym 2 500. Povecheto sa ot nad pet godini na dializa. A transplantacija se pravi naj-uspeshno v pyrvite pet godini ot zapochvaneto na dializnoto lechenie. Zashtoto dializata ne lekuva nishto, tja e vsyshtnost poddyrzhanie na zhivota. S cenata na bavno uvrezhdane na celija organizym! Dokato nashite bjurokrati se natutkat, suma ti bolen narod shte si zamine, kakto i dosega sa si zaminavali horata. Ima bolen – ima problem. Njama bolen – njama problem. Prav e bil Stalin, nali taka, be drugari? Mnogo go e grizha njakoj! D-r Stanchev razpravjashe naistina, che njakakyv nemski profesor se transplantiral uspeshno sled 25 godini dializa, no tova e bilo medicinski kurioz, praviloto – do petata godini – si ostava validno.

CHuvala sym, che doktorite ot dve sofijski bolnici, primerno Pirogov i Aleksandrovska, se karali koj da pravi transplantacii. Spored drugi sluhove pyk, lekarite ne iskali da pravjat transplantacii, zashtoto im plashtali zhylyti stotinki, a trjabvalo da sa gotovi da tichat ako shte i posred nosht da e, ako naprimer e stanala katastrofa i na zaginalija mu e premazana glavata, a bybrecite – zapazeni i dvata. Togava se iska ne samo goljama byrzina, do 18-tija chas sled smyrta kazvat bybrekyt trjabva da e prisaden v novoto tjalo, no i perfektna koordinacija i organizacija. E, otkyde u nas takava? Tova ot kraj vreme si ni e deficitna stoka. Da se bavim, da prechim – tuj ni dajte da pravim. V tova nie, bylgarite, njamame greshka!

Vestnicite znachi se bjaha nagovorili ili mozhe bi im beshe naredeno otgore da pishjtjat, che nas, bylgarite, ni zarazjavat v chuzhbina po vreme na medicinski turizym. Sjakash predchuvstvaha, che njakoj mozhe i po nas da vikne:

– Vie zashto ni zarazjavate bolnite, a?

Ta gledaha da nanasat prevantivno udara. Samo che ne tozi e nachinyt da parirate vraga, gospoda. A i koj izliza, che vi e vrag? Belgija li –

syrceto na Evropa? Ili Izrael? Vjarno e, che nikoj njama pravo da ni zarazjava bolnite v chuzhbina, no taka kaktó sami si gi zarazjavame, i pakistanec ne mozhe da ni gi zarazi. Kolkoto do ostanaloto – njamam dumi.

Stana vreme da izkljuchvame bolnite. Az izkljuchvah samo nashi bolni. Po edno vreme Katito vze da izkljuchva belgijkata i neshito stana – naj-verojatno izpusna marljata, s kojato se natiska mjestoto na ubozhdane i to kryvna, tja se zasueti, aparatyt pishteshe, no ponezhe samo tja beshe opredelena za belgijcite, nikoj ne j se priteche na pomosht, za razlika ot vseki drug pyt, kogato, shtom ima problem, drugite se hvyrlyat da pomognat, bez dori da gi vikat. Az ne trjabvashe da priparvam do nikakvi belgijci, nali, i se praveh, che ne nito chuvam, nito vizhdam. Dicheva, kojato beshe ostavila za malko stacionara da pomogne i tja za izkljuchvaneto v zalata, se jadosa, che Katito se tutka i vikna:

– Kakvo pravish, be Kati? – no taka pomosht ne se okazva.

Gorkoto Kati, bjalo i ruso, pochervenja ot pritesnenie. Nakraja edna sanitarka priticha ot koridora v zalata i taka, kaktó si beshe s mrysnite rykavici, hvana da natiska marljata, za da spre kryvta. Sanitarkite syshto raboteha s rykavici (kogato imashe), za da ne si myrsjyat rycete, kato izstiskvat parcalite, s koito mieha poda.

Bolnata, kojato izkljuchvah posledna, beshe i poslednata v zalata. I togava dojde Venci Fonev – drugijat sin na profesora. Samijat profesor samo se beshe mernal sutrinta – bez usmivka, poblednjat i posivjal v liceto kato smyrtnik. Bjah se stresnala, kato go vidjah kolko smazan izglezhda. No Venci Fonev beshe mlad i svezh. Ne go bjah vizhdala dylgo vreme predi tova. Pojavi se izvednyzh, kato pristignaha belgijcite. Venci po-chesto stoeshe v chuzhbina, otkolkoto v Bylgarija. Izkara godina li, poveche li specializacija v SASHT. Posle kyde oshte hodi, ne znam. Znam, che postojanno go njamashe i ako dojdeshe, beshe za malko. Njama da se uchudja, obache, ako po grafik se okazhe, che si e rabotil naj-usyrdno pri nas, dokato go e njamalo. Ne mnogo otdavna grymna vytreshen skandal s naj-starija ni tehnik. Bil se pisal na rabota v grafika, a si karal otpuska. Taka beshe uspjat da si izkara shest meseca dopylnitelen platen otpusk. Nakraja samo go razzhalvaha ot nachalnik na tehnicite v redovi tehnik. Toj zloupotrebjavashe s alkohol. Kato pijneshe, zapochvashe da vika i da psuva – grozna gledka. I bat' ZHelko popijvashe, no samo hodeshe podir sestrite i iskashe da gi pregryshita. Na onzi tehnik, starija kadyr, sestra mu beshe omyzhena v Italija i toj vodeshe profesora i anturazha mu tam, sestra mu gi posreshtala, jadeli i pieli v zavedenieto, koeto dyrzhali s myzha si. Druzhbata na tozi tehnik s profesora datirashe ot pyrvite godini na dializata. Kogato

uvolniha drugija tehnik-alkoholik, i dvamata bjaha alkoholici, no njakoj vse trjabvashe da raboti, nali, tozi ostana syvsem sam v prodylzhenie na njakolko meseca. Seg a tehnicite sa poveche na broj, no togava ne si spomnjam kak stana taka, che ostana syvsem sam. Beshe neprekysnato v bolnicata – tam speshe, tam jadeshe, tam prodylzhashe da pie i to oshte poveche, zashtoto mu tezheshe tova nalozheno krepostnichestvo. Ne znam dali sa mu platili togava izvynrednija trud. Na nas, sestrite, kazvaha, che ne ni se polagal. I mozhe bi ottogava, kogato beshe zhestoko eksploatiran, toj si e mislil kak da si kompensira samozhertvata. No za da napravi chovek podobno neshto – da se pishe na rabota, a da kara otpusk, trjabva da ima gryb. Tozi tehnik go imashe, imashe go, razbira se, i Venci.

Imenno toj me napadna naj-podlo – točno kogato izkljuchvah. Ne mi se vryshta kym tozi moment. Takava nizost u lekar, polagal hipokratova kletva, napravu ne e za vjarvane. Toj kreshtja, che kreshtja – i bolnata go slushashe, svita v legloto, bez da se obadi, gorkichkata.

– Kak ne te e sram, Ani? – kreshteshe toj. – Tova, koeto vyrshish, e prestyplenie! Ako se razchue v chuzhbina, nashite v Libija shte gi obesjat! – i drugi takiva ili povtarjashe edno i syshto.

– Zashto men da me e sram?! Znaete li kak se naricha tova vasheto? Naricha se opit da me vyvlechte v prestyplenie!!!

– Ti si mislish, che go pravish za hubavo, no samo shte stane poloshu. SHTe zagazish zdravo, pomni mi dumata!

Po edno vreme zad gyrba mu se pojavi doc. Fonev i go nadvika:

– Samo da si puskala njakakvi pozivi na belgijcite, misli mu!

– K'vo vi stava, be, k'vo me napravihte! Az da ne sym vi njakakva partizanka? Teroristka li sym, kakvo? Kak shte puskam pozivi, gospodi, bolni hora sa tova, kakvo sa vinovni te!

– Kazvaj puskala li si pozivi?

– Paranojata vi e hvanala!

Sled kato svyrshih s bolnata i iztyrpjah oshte malko tormoz, tozi pyt ot Genito – kak mozha! Beshe tolkova zhalka! Ne se seti kakvo da mi otgovori, kato j kazah:

– Stiga si hodila podir men kato svekyrva!

I izpolzva detinskija nachin na otgovor pri obida, otgovor-eho:

– Ti si kato svekyrva!

Nali ste chovali vica za batkoto, kojto vika na malkija Ivancho:

– Vyrvi da spish s kaka mi!

A Ivancho, razbira se, se cupi i vika:

– Ti vyrvi da spish s kaka mi!

Ostanah za malko sama v zalata i zabeljazah, che po star navik, instrumentite sa ostaveni po aparatite, vmesto da bydat nakisnati za edin chas v dezinfekcionen raztvor. A sutrinta na petminutkata starshata napomni na vsichki da ne zabravjat da nakisvat instrumentite mezhdu smenite – v legenche na mivkata v onazi, muhljasalata dupka s vechno zapushenata mivka, deto sanitarkite si mieha mrysnite parcali i pryskite ot tjah padaha pravo v legenchetata ot dve strani – ednoto za instrumenti i katetri, drugoto – za plochki, koito izpolzvame pri opredeljane na kryvni grupi.

Otidoh pri starshata:

– Starsha, ti kaza li na sestrite si da si nakisvat instrumentite sled dializa?

– Zashto, nali ...?

– Nali, nali, obache stari navici trudno se preodoljavat!

I se vyrnah v zalata da si dovyrsa rabotata. Edna kolezhka mylchalivo vleze, obra vsichki instrumenti ot aparatite i gi zanese da gi nakisne v tymnata dupka.

Kato svyrshih, izljazoh v koridora. Bjah sysipana ot naprezhenie. Tjaloto mi trepereshe cjaloto. Venci me presreshtna i – tykmo da otvori usta, az go izprevarih, hvyrlih se nasreshta mu i izyskakh v uhoto mu:

– I az sym profesorsko detence, ne si samo ti, razbra li! – i tova razkritie, sychetano s ton, kakyvto toj nikoga ne beshe ochakval ot nikoja sestra i naj-setne obidnoto za lekar govorene na ti, predpolagam, go dovede napravo do shok, zashtoto za mig onemja, pogledna me nevjарvashto i az veche se otdalechavah, kogato toj zapochna da mi se moli:

– Nedej taka, be, Ani, molja ti se, zashto go pravish? – no byrzo se syvze i dobavi s ogromna doza zloba: – SHTE vidish kakvo shte ti se sluchi! SHTE syzhaljavash, che si se rodila!

Obyrnah se prez ramo i podmetnah, ne po-malko jadno:

– Kakvo shte mi napravite, a? SHTE me grymnete li? Mafioti s mafioti takiva!

Posle vljazoh v bitovkata, no i tam spokojstvie ne vidjah. Starshata mi kaza, che doc. Fonev naredil vednaga da si zaminavam vkyshti. Az taka i taka bjah samo do objad, Atesh mi vryshtashe shest chasa tozi sledobed po ugovorka otpredi. Napisah na edno listche, che Atesh mi vryshta shest chasa sledobed. Atesh i starshata se syglasiha da mi go podpishat i shtjah da si trygvam, kogato starshata mi kaza oshte, che shefyt tvyrdo e reshil da me uvolnjava i j naredil da mi iztrie smjanata na 31-vi, sybota – poslednata za meseca i den, v kojto pak shteshe da ima belgijci.

– Daj mi belezhka, che ne sym na rabota drugiden.

– Ne moga da ti dam.

– Zashto? Za da ja napishesh pak zad gyrba mi, zatova li? I posle da kazhete, che ne sym se javila na rabota? Tozi grafik e mekica, vseki mozhe da si draska po nego! Sramota! Sramota! Sled tolkova godini zaedno! Zdraveto si dadoh tuk! Do kakvo dozhivjah – kalni nomera, kalni! Nozh da mi zabivate v gyrba. I ti, starsha, ti!

Za grafika beshe vjarno, che ne prilichashe na nishto. Tolkova chesto se prepravjashe, che do kraja na meseca ne stavashe za pokazvane pred hora. Starshata podavashe drug, oficialen grafik do schetovodstvoto, kojto vinagi beshe chist i pregleden i bez izvynredni chasove rabota. Vednyzh j bjah kazala, che ako ja hvanat, mogat da ja obvinjat vyv falshificirane na dokumenti, no tja se opravda s tova, che taka praveli vsichki starshi.

– Molja ti se, Ani, vyrvi si. Utre shte ti se obadja, ako doc. Fonev reche pak da ti ja napisha. Oh, glavata mi se pryska! SHTe polucha udar, imaj milost!

Trygnah si, no v syblekalnjata napisah na ryka molba do shefa s kopie do glavniya, pod indigo, che molja doc. Fonev za potvyrzhdenie na dve neshta – che sym uvolnena, schitano ot dnes i che smjanata mi na 31-vi e zalichena ot grafika po negovo narezhdane. Beshe 13:30 ch., kogato pochukah na vratata na zavezhdashtija. Njamashe go v kabineta. Oshte podobre. I bez tova ne iskah da vizhdam omraznata mu fizionomija. Sljazoh pri glavniya i tam vednaga mi zavedoha molbata. Neshto poveche, kato pomolih da mi ja vyrnat samo za malko, da si ja izkaram na kseroks, sekretarkata najljubezno mi ja kopira na sluzhebniya bezplatno. V tova vreme izleze direktoryt po lechebno-diagnostichnata dejnost i mi kaza:

– Vednaga moga da otgovorja na zhalbata vi. Ne e stavalo duma za vasheto uvolnenie, spokojno, vyrnete se v otdelenieto. Vashijat shef ne mozhe da vi kazva, che ste uvolnena. Ne toj reshava, uspokojte se.